

Ársfrágreiðing 2006

**Frágreiðing um virksemi stovnsins og gongdina á
postmarknaðinum í 2006**

Posteftirlitið
Tórshavn 30. mars 2007

Fororð

Hóast stórar broytingar longu eru farnar fram innan føroyska postøkið, stendur økið eisini frammyvir frammanfyri sera stórum avbjóðingum. Kappingin, ið longu er innan pakkaflutning, útbering av bløðum, lýsingum og øðrum, metir Posteftirlitið fer at halda fram og økjast. Umframt at posttænastur ikki longur standa einsamallar sum samskiftisháttur ella sum bindilið millum oyggjarnar og umheimin, eru eisini fleiri, ið hava tikið kappingina upp á økjum, sum ikki eru fevnd av einkarrættinum.

Politiskar røddir hava í nøkur ár veri frammi um at frælsisgerða postøkið. Uppskot til at broyta kunngerð nr. 51 frá 19. august 2004 um einkarrætt og skyldur landsins til postflutning varð í 2006 til hoyringar. Sambært uppskotinum er ætlanin at seta einkarrættarmarkið av innlendis adresseraðum brøvum niður frá 100 gramm til 50 gramm. Henda broyting er tó enn ikki komin í gildi, men liggur framvegis í politisku skipanini.

Víst varð í undanfarnu ársfrágreiðing á, at ein tann mest týðandi avbjóðingin á postøkinum í 2005, ið ikki var avgreidd, var, um onnur vinnurekandi skulu fáa koncessión til brævaflutning undir 100 gramm. Hesin spurningurin liggur framvegis í politisku skipanini.

Við gildi frá 1. januar 2005 varð Postverk Føroya lagt í partafelag. Hetta setir kanska onnur krøv til raksturin av felagnum, og Postverk Føroya sum fyrirøka stendur frammanfyri sera stórum avbjóðingum. Postverk Føroya hevur einkarrætt til innlendis brøv niður til 100 gramm, men er eisini álagt ymiskar kostnaðartungar skyldur, umframt at kunnugt er, at vanliga postvirksemið er í minking, í Føroyum eins og í londunum rundan um okkum. Posteftirlitið hevur í ummæli til umskipanarlógina í desember 2005 mælt til varsemi, tá talan er um at áleggja Postverk Føroya skyldur, ið móguliga ikki eru handilsliga skynsamur og skilagóðar, samstundis sum tryggjað verður øllum pørtum av landinum eina nøktandi posttænastu.

Fyri eitt nútímans samfelag er tað ein umráðandi partur at hava tíðarsvarandi posttænastur.

Jógvan Thomsen
stjóri

Lógargrundarlag

Postvirksemið í Føroyum er skipað í Ll. nr. 135 frá 18. okt. 2001 um postvirksemið (*nevnd: postvirksemislógin*), og við kunngerðum gjørdar við heimild í lógini.

Posteftirlitið virkar sambært reglugerð frá 24. apríl 2002.

Posteftirlitið og virksemið í 2006

Posteftirlitið (www.posteftirlit.gov.fo) er almennur stovnur, ið umsitingarliga er skipaður saman við Fjarskiftiseftirlitinum (www.fse.fo), ið eisini fevnir um Tryggingareftirlitið (www.tryggingareftirlit.gov.fo) og skrivstovuna hjá Kappingarráðnum (www.kapping.fo) og Skráseting Føroya (www.skraseting.gov.fo) Posteftirlitið hevur ikki nøkur starvsfólk í starvi, men hinvegin so verða uppgávurnar hjá Posteftirlitinum eftir tørvi og fyrimuni røktar av starvsfólki hjá hinum stovnunum, og verður hetta millumroknað sambært uppgerð.

Posteftirlitið hevur havt ymiskt virksemi í 2006.

Saman við Postverk Føroya er arbeiðið at endurskoða innihaldið í koncessiónini tikið upp. Í 2006 varð koncessiónin frá 22. desember 2005 longd óbroytt.

Kunngerð um postkassar, postrivur og postkassastøðir varð sett í gildi í september 2005. Sigast má, at fólk sum heild hava tikið væl ímóti kunngerðini, og flest øll hava nú fingið síni viðurskifti í rættlag í tráð við krøvini, sum eru ásett í kunngerðini. Í 2006 hevur bert verið ein kæra fyri Posteftirlitinum hesum viðvíkjandi.

Fyri tær adressur, ið ikki fylgdu ásetingunum í kunngerðini, stovnsetti Postverk Føroya eina “skipan”, soleiðis at posturin varð lagdur til heintingar á Posthúsinum. Ætlanin hjá Postverk Føroya var ongantíð, at henda skipan skuldi vera varandi, men bert ein bráfeingis loysn so leingi viðurskiftini at bera postin út ikki vóru komin í rættlag. Henda skipan er til nakað av ampa fyri Postverk Føroya. Arbeitt hevur verið við eini broyting í kunngerðini, soleiðis at Postverk Føroya fær heimild at senda post aftur til avsendaran. Henda broyting í kunngerðini liggur framvegis í politisku skipanini.

Postvinnurekandi

Sambært postvirksemislógini § 24 hevði Postverk Føroya lógartryggjaðan einkarrætt til brævaflutning fram til 1. januar 2004.

Hóast hetta, eru fleiri kappingarneytar, ið reka virksemi, sum er fevnt av postvirksemislógini, av tí at talan er um virksemi, ið ikki er fevnt av einkarrætti landsins sambært postvirksemislógini § 3 og kunngerð nr. 51. frá 19. august 2004 um einkarrætt og skyldur landsins til postflutning.

Harumframt hevur Postverk Føroya einkarstöðu innan útgávu av frímerkjum og at seta upp postkassar á alment atkomuligum støðum.

Postverkið hevði í 2006 ein umsetning uppá uml. 100. mio. kr. Posteftirlitið hevur ikki yvirlit yvir umsetninginum hjá øðrum postvinnurekandi.

Sambært § 10 í koncessión til Postverk Føroya skal árliga latast inn ein ársfrágreiðing um postvirksemið, har eitt av evnunum er frágreiðing av góðskumiðum vm. Tann 7. juli 2006 móttók Posteftirlitið nevndu ársfrágreiðing, sum viðvíkjandi góðskumiðum lýsti støðuna soleiðis:

“ Seinastu 12 árin hava mátingar verið gjørdar av postflutinginum av brævasendingum í Føroyum. Kanningarnar eru gjørdar í samstarvi við Post Danmark. Fyrirøkurnar hava kannað flutningin av a-brøv í trimum teim størstu býunum í londunum, og havt egin kanningarbrøv og starvsfólk til hettar arbeiði. Hesar kanningar kunnu metast vera umboðandi fyri føroyskan brævapost sum heild.

Umleið 1500 brøv verða kannað í hvørjum landi um árið. Miðalgóðskustigið liggur um 97 og er sostatt 2 stig omanfyri ásetta kravið. Ivi kann vera sáddur um skipanina, bæði tí at kanningarbrøvini eru eyðsýnd, og tí starvsfólkini ikki kunnu sigast vera óvildug.

Kanningarnar hava tó sínar sterku síður, tí tær eru eins yvir eitt langt tíðarskeið, og tí at tær hava eitt høgt svarprosent og tískil ikki stóra hagfrøðisliga óvissu. Seinasta ár var góðskustigið 98,2 og tað hægsta vit hava havt higartil. Lægst var tað í 2003, tá góðskustigið var 95.

Viðmerkjast skal, at avrokningin av a-brævapostinum millum londini í ein vissan mun er tengd at flutningsgóðskuni, so hon skal takast í fullum álvara.

Tað má vera eitt mál hjá P/F Postverk Føroya at koma við uppskoti til Posteftirlitið um, hvussu ein góðskustýringsskipan skal verða lögð til rættis fyri hinar sendingarnar eisini. “

Skráseting av postvinnurekandi

Sambært § 20, stk. 1. í postvirksemislógini skulu postvinnurekandi skráseta sítt virksemi. Posteftirlitið hevur á heimasíðu stovnsins lagt leiðbeining og skrásetingarskjal til postvinnurekandi. Enn hevur ongin skrásett seg.

Fíggjarkarmur

Posteftirlitið er inntøkufíggjaður stovnur og verður goldin av Postverki Føroya, ið sambært § 19 í koncessión til Postverk Føroya skal bera kostnaðin av Posteftirlitinum.

Um so er, at koncessiónir verða givnar til onnur enn Postverk Føroya, ella um so er at øki verða frælsisgjørd, koma hesi vinnurekandi væntandi at gjalda sín lutfalsliga part av kostnaðinum av rakstrinum av Posteftirlitinum.

Útreiðslurnar hjá Posteftirlitinum 2006 vóru 103.259 kr. Játtanin var 180.000. kr. fyri 2006 og játtanin fyri 2007 er somuleiðis 180.000. kr.

Frælsisgerðing av føroyska postmarknaðinum

Seinastu árin hevur møgulig frælsisgerðing av føroyska postmarknaðinum verið nógv umrødd.

Orðingarnar í hesum brotinum eru í stóran mun tær somu sum í seinastu ársfrágreiðingum, hetta tí spurningurin enn ikki er avgreiddur, og tí at mett verður, at viðurskiftini enn eru líka viðkomandi.

Sambært postvirksemislógini § 24 kann landsstýrismaðurin, eftir at 1. januar 2004 er farin framvið, frælsisgerða marknaðin sambært postvirksemislógini § 8 ella geva øðrum koncessión sambært postvirksemislógini § 7.

Lógarálitið til postvirksemislógina leggur í síni endamálsorðing upp til, at fortreytir verða skaptar fyri frælsari kapping.

Aftaná umfatandi útbyggingar á samferðsluøkinum bógva nú eini 85% av íbúgvunum í Føroyum innan fyri ein radius upp á umleið 1 tíma í bili. Hetta er ein týðandi faktorur í sambandi við útlit fyri kapping í Føroyum.

Posteftirlitið metir, at kappingin, ið longu er innan pakkaflutning, útbering av bløðum, lýsingum o.ø., fer at halda á og økjast.

Spurningurin er so, um nakar vil taka upp kapping á vanligum brævaposti undir 100 gramm, um hetta verður loyvt. Á heysti 2004 fekk Posteftirlitið umsókn um koncessión til postflutning av brøvum undir 100 gramm.

Her má politisk støða takast til, hvussu tryggjað verður, at feløg ikki íkoma, sum bara cream-skimma marknaðin, t.v.s. bert hava virksemlu í teimum mest handilsliga lønandi økjum, og sum harvið taka grundarlagið undan flutningsskylduni hjá Postverkinum.

Áðrenn Posteftirlitið arbeiðir víðari við møguligum umsøkjarum, varð fyrispurningin beindur víðari til Vinnumálaráðið fyri árslok 2004, har Posteftirlitið heitti á landstýrismannin um eina prinsipiella støðutakan, um ætlanir eru um, innan ávísa tíð ella als ikki, at veita øðrum koncessión.

Tá spurningurin um at geva øðrum koncessión sambært § 7 er avgreiddur, ber til at taka støðu til gerð av møguligum neyðugum reglum, ið tryggja atlit til flutningsskyldu, útjaðaran, kapping o.a.. Postvirksemislógin hevur fleiri ásetingar, ið

kunnu brúkast til at áseta reglur um m.a. samstarv millum postvinnurekandi, javningargjald og flutningsskyldu undir nærri treytum.

Viðmerkjast skal, at gerð av nýggjum reglum krevur rúma fyrireikingartíð, og tí metir Posteftirlitið, at ein støðutakan fyrst eigur at verða tikin til spurningin um einkarstøðan hjá Postverkinum skal brótast, og um ja, nær!

Harumframt ber eisini til at bíða, til ein greiðari menning er at síggja í øðrum londum og innan ES/EBS, har tað enn ikki er krav til limalondini at loyva kapping á brævaflutningi undir 50 g., flokkurin har tey flestu brøvini eru.

Av norðurlondum er Svøríki mest víðgongt innan frælsisgerðing av postøkinum, har tað er fræls kapping á økinum, og har gamla postfelagið hevur veitingarskyldu. Kappingin er tó sera veik í Svøríki, og sigast má, at marknaðarparturin hjá gamla einkarfelagnum innan brævaflutning framvegis er sera týðandi, hóast kappingin í Svøríki hevur meir enn 10 ár á baki .

Í Noregi verður eisini í løtuni viðgjørt tilmæli um at fara undir at frælsisgera postøkið heilt, og har so eitt felag vil fáa endurgjald fyri illa lönandi útbering.

Í Bretlandi er eisini ein líknandi tilgongd. Finnland og Ísland hava reglur um javningargjald, men er, sum skilst, ikki nøkur kapping av týðningi har.

Sum áður ávíst kann landsstýrismaðurin sambært postvirksemislógini § 24, eftir at 1. januar 2004 er farin framvið, frælsigerða marknaðin sambært postvirksemislógini (§ 7).

Einkarætturin hjá Landinum til brævaflutning er ásettur til 100 gramm (kunngerð nr. 51 frá 19. august 2004 um einkarrætt og skyldur landsins til postflutning) og hevur P/F Postverk Føroya, sum einasta felag fingið loyvi til brævaflutning undir 100 gramm.

Í september 2006 var uppskot til broyting í kunngerð um einkarrætt og skyldur landsins til postflutning. Skotið varð upp seta einkarrættarmarkið niður til 50 gramm. Henda broyting í kunngerðini er tó ikki framd enn, men liggur enn í politisku skipanini.

Altjóða samstarv

Altjóða virkseimi á postøkinum verður skipað av UPU (Union Postale Universelle). Broytingar innan UPU og sáttmálunum, ið skipa heimspostvirkseimi, taka vanligu fleiri ár. Í evropeiskum høpi er postsamstarv í samstarvsfelagsskapinum CEPT (Conference Européenne des Administrations des postes et des télécommunications) innan CERP.

Føroyum stendur ikki í boði at verða limur í UPU ella CEPT, av tí at talan er um ein felagsskap grundaður á sáttmálar millum fullveldisríki, men Føroyar kunnu luttaka saman við Danmørk.

Posteftirlitið hevur tó samstarv við norðurlendsku posteftirlitini.